

УДК 378.14

Т.О. Петрушанко, Н.В. Гасюк, Т.М. Мошель, І.Ю. Попович, Т.Д. Бубай
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ДИСКУСІЯ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В РАМКАХ РОБОТИ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

В статті приведена методика проведення планових засідань студентського наукового товариства виходячи із досвіду роботи співробітників кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗ України «УМСА» із студентами гуртківцями. Вважаємо оптимальним комплексне використання методик проведення засідань вигляді дискусії, а саме її різновиду «Круглий стіл». Апробована нами методика проведення забезпечує формування та поглиблення клінічного та аналітичного мислення.

Ключові слова: дискусія, аналітичне мислення, формування, свідомість, студентське наукове товариство.

Процес оновлення та перебудови в системі медичної освіти потребує реконструкції та вдосконалення не лише змісту навчальної програми в навчальних закладах медичного профілю, методичної бази, а й форм та методів роботи викладачів із студентами [1-3]. Орієнтуючись на гуманізацію сфери навчання та виховання студентів-медиків, на формування особистості студента, визнання її цінності і необхідності для сучасного суспільства, перш за все, слід пам'ятати, що особистість студентів формується особистістю самого педагога [9]. А для цього необхідна діюча і ефективна структура розвитку особистості та компетентності викладача, як у межах заходів самого навчального закладу в цілому так і окремих його підрозділів. Невід'ємною частиною роботи кожного викладача є робота із студентами-гуртківцями, яка тісно пов'язана з навчально-виховним процесом, що дозволяє студентам щоденно закріплювати свої теоретичні знання, удосконалювати практичні навички різного характеру та розвивати наукове клінічне мислення [4-6].

Підписання Україною Болонської угоди розширює можливості навчальних закладів у проектуванні педагогічного процесу відповідно до міжнародних стандартів і вимог при збереженні, звичайно, своїх національних досягнень в освіті. Все це змушує по-новому поглянути на проблеми управління якістю освіти в ВНЗ України [7]. Вплив освітнього середовища кафедри на розвиток таких якостей студента як аналітичне мислення та нетрадиційний підхід у практичній діяльності, відмова від стереотипів, здатність до інновацій, інтерес до всього нового, критичне осмислення запропонованого, вміння підібрати найбільш ефективну для рішення клінічної ситуації поведінку дозволяє формувати справжнього фахівця своєї справи.

Метою нашого підходу у підготовці майбутнього стоматолога є активізація та розвиток клінічного, аналітичного мислення фахівця-лікаря в умовах сучасної медичної освіти, набуття здатності працювати в команді із вмінням висловлювати власну думку. Як об'єкт дослідження ми розглядаємо процес формування аналітичного мислення майбутніх спеціалістів із застосуванням гуртових форм навчання.

Результати впровадження власного досвіду. Загальновідомо, що дискусія - спосіб організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу прийняття рішення в групі; метод навчання, що підвищує інтенсивність і ефективність навчального процесу за рахунок активного включення студентів у колективний пошук нових наукових спрямувань [8].

Користуючись власним досвідом при проведенні засідань гуртківців студентського наукового товариства кафедри терапевтичної стоматології можемо виділити наступні ознаки дискусії:

- обговорення, обмін думками, ідеями між учасниками;
- дослідження якогось питання, проблеми з різних позицій;
- активна взаємодія учасників, в основі якої лежить багатостороння комунікація;
- конструювання та присвоєння нового знання.

У науковій літературі та педагогічній практиці виділяють кілька видів дискусії [2]. Насамперед, дебати – це вид дискусії, що передбачає «боротьбу словами», прагнення до перемоги. Мета їх – пошук кращих аргументів на захист своєї позиції, загострення і уточнення своєї позиції, демонстрована слабкою обґрунтованості протилежної позиції. Дебати можуть проходити як в усній, так і в письмовій формі.

Переговори, як вид дискусії, використовується для обговорення ситуації і пошуку рішення, знаходження компромісу, досягнення консенсусу та налагодження співпраці між студентами-гуртківцями.

Користуючись власним досвідом, найбільш серед контингенту студентів медиків є вид дискусії у вигляді «Круглого столу» – бесіди, що дозволяє організувати обмін думками, ідеями.

Під час підготовки до дискусії вважаємо за необхідне дотримання наступних нижче зазначених етапів проведення. Невід'ємним є **підготовчий**, за мету якого є вирішення наступних завдань: формулювання теми і мети дискусії. Зі свого досвіду можемо стверджувати, що ефективність дискусії залежить від актуальності теми і чіткої постановленої мети. Широко сформульована тема припускає визначення основних напрямків науково-дослідної роботи студентів, збір та впорядкування інформації за даною тематикою, пошук альтернатив, інтерпретацію наведених аргументів, прикладів. Вузко сформульована тема закінчується зазвичай прийняттям спільного рішення з обговорюваних питань за безпосередньої участі викладача в контексті викладач-студент.

В якості найбільш загальних цілей дискусії вважаємо наступні:

- аналіз наявного досвіду викладачів із різних наукових спрямувань, осмислення та розгляд обговорюваних питань з різних сторін, аналітичне ставлення до опрацьованих літературних джерел по даній тематиці;

- формування нового погляду на вирішення наукового завдання в рамках компромісних рішень з проблеми за рахунок чітко сформульованих завдань дослідження;
- перевірка на практиці сформульованих гіпотез із прийманням до уваги отриманої раніше інформації.

Наступним етапом проведення засідання наукового товариства в рамках дискусії є **презентація програми спільної діяльності, розподіл ролей** завідувачим кафедрою. Відповідальний за роботу студентського наукового товариства кафедри знайомить учасників з алгоритмом проведення дискусії, розподіляє при необхідності ролі, наприклад спостерігачі та учасники дискусії, прихильники та опоненти і обов'язково акцентує увагу на необхідності висловлення власної думки із обговорюваних питань кожним учасником.

На цьому етапі необхідно також організувати узгодження понять та термінів. Це є найважливішою умовою взаєморозуміння в процесі обговорення, і буде сприяти глибокому і змістовному розгляду задач. В іншому випадку дискусія може перетворитися на непотрібний спір, в якому велика частина часу буде витрачена на уточнення розуміння висловлювань кожного учасника. Особливим вважаємо визначення норм роботи групи в процесі дискусії. Відповідальний за роботу наукового товариства нагадує норми організації спільної роботи. Учасники можуть додати, при необхідності, нові, при цьому цікавим має бути думка кожного, що дає можливість відчувати значимість особистості молодих науковців.

Наступним етапом є **постановка питань або тверджень для спільного обговорення**. Твердження для дискусії повинні бути сформульовані так, щоб учасники могли осмислити їх, знайти аргументи на підтвердження або спростування пропонованих проблемних питань, аналізувати свої знання і досвід і використовувати їх в процесі обговорення для досягнення кінцевого результату та їх обговорення.

Проведення дискусії передбачає наступну діяльність: організація обговорення конкретних наукових питань, демонстрація кінофільму, ілюстраційних матеріалів, опис конкретного клінічного випадку із досвіду викладачів, використання літературних джерел за даною тематикою, запрошення експертів дозволять плавно перейти до обговорення теми, активізувати увагу учасників, налаштувати на продуктивне обговорення проблеми.

Спостереження за розвитком групової динаміки, виконанням норм роботи і атмосферою в групі; регулювання цих процесів є функцією відповідального за роботу студентського наукового товариства. Дотримання регламенту етапів дискусії та регламенту виступу кожного учасника сприяє його більш активній, динамічній роботі, виступу великої кількості учасників, а також дозволяє уникати непотрібних пауз і затягування процесу обговорення. Особливо важливим є дотримання мети дискусії, куратору необхідно спостерігати за тим, щоб учасники дискусії не відходили від теми, щоб розмова будувався на обговоренні теми (питання, проблеми), а не на обговоренні особистостей самих учнів.

Зі свого досвіду, вважаємо за необхідне тактовно зупиняти учасників, що відхиляються від теми, і за допомогою питань, фіксацій або проміжного аналізу думок, ідей направляти гуртківців на обговорення питання, проблеми. Проміжний аналіз висловлювань учасників через певні інтервали сприятиме плавному переходу до наступного витка дискусії, отриманню студентами зворотного зв'язку.

Невідомою частиною є **запитання як засіб організації та проведення дискусії**. Наявність проблемних наукових питань є невідомою складовою і основним засобом для організації змістовної роботи. Їх використання дає ведучому можливість організувати не автоматичне занурення в тему дискусії, а сконцентрувати увагу її учасників на змісті висловлюваних аргументів, тез, та наукових тверджень.

Заключний етап передбачає вирішення наступних завдань:

- підведення підсумків дискусії;
- висловлення подяки гуртківцям за участь у дискусії.

На етапі підведення підсумків всієї дискусії відповідальний за роботу студентського наукового товариства може використовувати методи організації оціночної діяльності, отримання зворотного зв'язку (опитувальник, анкета, таблиці з критеріями оцінювання дискусії і обов'язковим є висловлення пропозицій зі сторони кожного гуртківця).

На етапі висловлення подяки за участь у дискусії ведучий вербально і невербально висловлює свою подяку учасникам за участь в обговоренні питань і вважаємо за необхідне з мето підвищення мотивації акцентувати увагу на особистих якостях кожного із учасників та його ролі в команді.

Висновок

Таким чином, комплексне використання різних методик проведення засідань студентського наукового товариства у вигляді дискусії, а саме її різновиду «Круглий стіл» забезпечує формування та поглиблення клінічного та аналітичного мислення, покращує за рахунок спілкування та обговорення запропонованого матеріалу сприйняття фундаментальних знань, модернізує культуру індивідуальної пізнавальної діяльності, розвиває творчий потенціал, розкриває можливості і спонукає до активної самостійної праці з подальшим екстраполюванням отриманих практичних навичок у майбутню стоматологічну практику.

Перспективи подальших досліджень. Користуючись власним досвідом можемо стверджувати, що розвиток творчих здібностей студентів-медиків викладач здійснює різноманітними методами стимулювання та мотивації професійної та навчально-пізнавальної діяльності. Плануємо ефективно запроваджувати інформаційні та телекомунікативні, інтерактивні і проектні технології. Викладачем необхідно накопичувати досвід впровадження таких інтерактивних методів як дискусія, рольова гра, мікрофон, робота в мікрогрупах.

Література

1. Безрукова В.С. Мобильность системы образования / В.С. Безрукова. – Екатеринбург, 1997. – 194 с.
2. Дискусія в науково-технічній пропаганді і активному навчанні. – М.: Медицина. – 1990. – с. 4-6.
3. Крижко В.В. Антологія аксіологічної парадигми освіти / Н.В. Крижко [Навч. посібник]. – К.: Освіта України, 2005. – 440 с.
4. Мерзлякова Н.С. Профессиональная мобильность студента университета в контексте поликультурного образования / Н.С. Мерзлякова // Вестник Башкирского университета. – 2009. – № 3 – С.1007-1010.
5. Обучаем иначе. Стратегия активного обучения / Е. К. Григальчик, Д. И. Губаревич, И. И. Губаревич, С. В. Петрусев. – Мн.: «БИП-С», 2003. – 182 с.
6. Соломенко Л. О. Активні методи навчання в системі розвитку особистості / Л. О. Соломенко // Хімія. Біологія. – 2001, № 25. – С. 112-114.
7. Степко М. Р. Українська освіта в Болонському процесі: досвід, перспективи / М. Р. Степко // Директор школи, міцєю, гімназії. – 2006. - № 6 – С. 107-111.
8. Українська педагогічна енциклопедія. – К.: 1993. – С. 273-275.
9. Хомінець В.В. Науково – методичні аспекти підвищення фахової майстерності вчителів / В.В. Хомінець // Освіта Закарпаття. – 2006. – № 4. – С. 78-88.

Реферати

**ДИСКУССИЯ КАК ОДИН ИЗ МЕТОДОВ СТИМУЛИРОВАНИЯ
УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ-
МЕДИКОВ В РАМКАХ РАБОТЫ СТУДЕНЧЕСКОГО НАУЧНОГО
ОБЩЕСТВА**

Петрушанко Т.О., Гасюк Н.В., Мошель Т.М., Попович І.Ю., Бублій Т.Д.

В статье приведена методика проведения заседаний студенческого научного общества из опыта работы кафедры терапевтической стоматологии ВДНЗУ Украины «УМСА». Исходя из собственного опыта, считаем оптимальным комплексное использование различных методик проведения заседаний студенческого научного общества в виде дискуссии, а именно ее разновидности «Круглый стол». Апробированная нами методика проведения обеспечивает формирование и углубление клинического и аналитического мышления.

Ключевые слова: дискуссия, аналитическое мышление, формирование, сознание, студенческое научное общество.

Стаття надійшла 10.04.2013 р.

**DISCUSSION AS ONE OF THE METHODS OF
STIMULATION EDUCATIONAL AND COGNITIVE
ACTIVITY OF MEDICAL STUDENTS IN THE
FRAMEWORK OF STUDENTS' SCIENTIFIC SOCIETY**

**Prtrushanko T.O., Gasuk N.V., Moshel' T.M., Popovich I.Yu.,
Bubliyi T.D.**

The article shows the method of holding a meeting of Students' Scientific Society of the experience of Therapeutic Stomatology HSEE Ukraine "UMDA" study group of students. Based on my own experience which based on combined use of different methods of meeting students' scientific society in the form of discussion - "Round Table". Tested our methodology for ensuring the formation and intensification of clinical and analytical thinking.

Keywords: discussion, analytical thinking, formation, consciousness, student scientific society.

УДК 616-092:376.68:371.24

Н.А. Рикало

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ ТА ЇХ
ВИРІШЕННЯ**

У статті презентується досвід, а також наведені актуальні проблеми викладання патолофізіології, як фундаментальної дисципліни, іноземним студентам. Обговорюються шляхи їх вирішення з урахуванням власного багаторічного досвіду викладання.

Ключові слова: патолофізіологія, особливості викладання, іноземні студенти.

Патологічна фізіологія належить до числа основних медико-біологічних дисциплін, які здійснюють теоретичну підготовку лікарів, формують його науковий світогляд і лікарське мислення. Її завдання полягає у вивченні особливостей перебігу процесів життєдіяльності у хворому організмі і встановленні загальних закономірностей виникнення, розвитку, перебігу і наслідків патологічних реакцій, процесів та станів, формування поглядів лікаря на сутність хвороби. Патологічна фізіологія, як і інша біологічна дисципліна, у зв'язку із постійним оновленням знань, повинна постійно удосконалюватись.

На сучасному етапі реформ вищої освіти в Україні проблема підготовки висококваліфікованих іноземних студентів-медиків постає з особливою гостротою. Адже від ступеня підготовленості студентів із зарубіжжя залежить не лише їх професійне майбутнє, але й ставлення світової спільноти до медичної освіти в Україні загалом.

Патолофізіологія займає одне з провідних місць в системі науково-теоретичної підготовки лікаря. Її по праву можна розглядати в якості базової медичної дисципліни. Основним її завданням є навчити іноземних студентів, у першу чергу, медичного факультету умінню застосувати природничо-наукові знання біля ліжка хворого, тобто розбиратися в причинах виникнення та механізмах розвитку хвороб. Метою курсу патологічної фізіології є озброєння студентів знаннями основних закономірностей розвитку патологічних процесів як необхідної передумови глибокого розуміння ними етіології, патогенезу, клінічних проявів, принципів терапії та профілактики різноманітних захворювань.

Одним із основних напрямків удосконалення викладання дисципліни є міжкафедральна інтеграція в реалізації вивчення студентами основних питань загальної патології із суміжними дисциплінами, які викладаються на третьому курсі. Враховуючи досвід кафедр патологічної фізіології інших медичних ВУЗів України, колективом кафедри нашого університету проведена робота по корекції робочих програм курсу патологічної фізіології на медичному факультеті з урахуванням можливості інтегрування навчального процесу з кафедрами пропедевтики внутрішніх хвороб, загальної хірургії, мікробіології. Такий підхід до викладання предмету сприяє більш значному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу студентами, дозволяє не лише повноцінно засвоїти основні положення навчального матеріалу дисципліни, передбачені навчальною програмою, оцінити їх значимість для